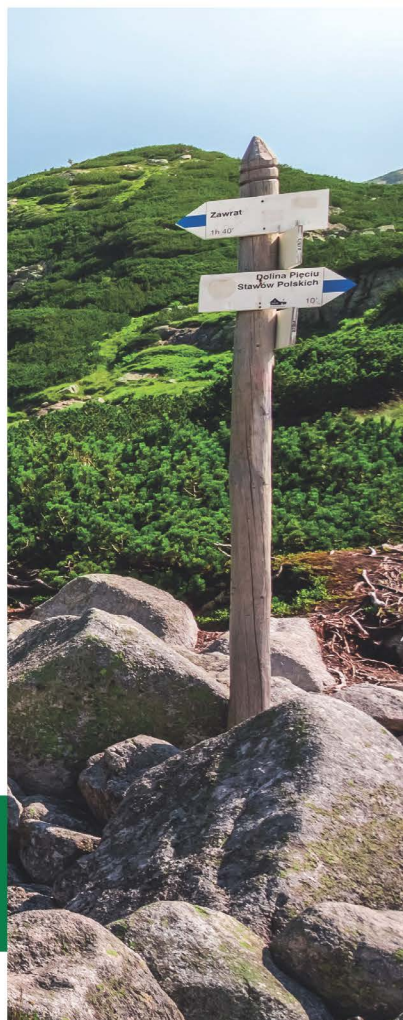

WARSZTATY Z GEOGRAFII TURYZMU

TOM 9

pod redakcją
Jolanty Wojciechowskiej
i Marzeny Makowskiej-Iskierki

WARSZTATY Z GEOGRAFII TURYZMU

WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU
ŁÓDZKIEGO

WARSZTATY Z GEOGRAFII TURYZMU

TOM 9

pod redakcją
Jolanty Wojciechowskiej
i Marzeny Makowskiej-Iskierki

WYDAWNICTWO
UNIwersYTETU
ŁÓDZKIEGO
Łódź 2019

Jolanta Wojciechowska, Marzena Makowska-Iskierka – Uniwersytet Łódzki
Wydział Nauk Geograficznych, Instytut Geografii Miast i Turyzmu
Zakład Geografii Turyzmu, 90-142 Łódź, ul. Kopcińskiego 31

RECENZENCI

*Anna Jęczmyk, Katarzyna Mięsiak-Wójcik, Łukasz Quirini-Popławski
Małgorzata Stanicka, Joanna Szczęsna, Jan Zawadka*

REDAKTOR INICJUJĄCY

Beata Koźniewska

REDAKCJA JĘZYKOWA I KOREKTA

Beata Bednarek, Elżbieta Paradowska

SKŁAD I ŁAMANIE

Beata Bednarek

MAPY I RYSUNKI

Anna Wosiak

KOREKTA TECHNICZNA

Leonora Gralka

PROJEKT OKŁADKI

Katarzyna Turkowska

Wydrukowano z gotowych materiałów dostarczonych do Wydawnictwa UEŁ

© Copyright by Authors, Łódź 2019

© Copyright for this edition by Uniwersytet Łódzki, Łódź 2019

Wydane przez Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego

Wydanie I. W.09395.19.0.K

Ark. druk. 11,25

ISBN 978-83-8142-698-5

e-ISBN 978-83-8142-699-2

Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego

90-131 Łódź, ul. Lindleya 8

www.wydawnictwo.uni.lodz.pl

e-mail: ksiegarnia@uni.lodz.pl

tel. (42) 665 58 63

SPIS TREŚCI

Od Redakcji	7
-------------------	---

Artykuły

Aktywność rekreacyjno-turystyczna w czasie wolnym piłkarek nożnych z województwa łódzkiego – GABRIELA DALESZCZYK	11
<i>(Leisure time tourist-recreation activity of female football players from Lodz region)</i>	
Projekt oferty turystyki filmowej jako próba urozmaicenia polskiej oferty wyjazdowej do Irlandii w 2018 roku – AGNIESZKA JAROSZ	33
<i>(The project of film tourism offer as an attempt to spice the polish travel offer to Ireland in 2018)</i>	
Milonga w przestrzeni rekreacyjnej Łodzi – MARTA KORCZAK, ALEKSANDRA NAWROT, AGNIESZKA PRYLIŃSKA, MONIKA STUSIO	49
<i>(Milonga in recreational space of Łódź)</i>	
Budżet obywatelski jako narzędzie kreowania przestrzeni rekreacyjnej Łodzi – KATARZYNA OKRĘGLICKA, JOANNA RAJCZAK, MONIKA TRAFALSKA ...	67
<i>(The participatory budget as a tool for the creation of a recreation sphere in Lodz)</i>	
Drzewa – pomniki przyrody na terenie Suwalskiego Parku Krajobrazowego – JOANNA PIETRZAK-ZAWADKA, SEBASTIAN JUSZKO, TOMASZ KUĆ, RADOŚLAW LEWOŃ, MICHAŁ OSTROWSKI, JUSTYNA ROGALSKA, PAWEŁ ZALEWSKI	85
<i>(Trees – natural monuments in the Suwałki landscape park)</i>	
Wody lecznicze jako podstawa rozwoju turystyki zdrowotnej (na przykładzie uzdrowiska Sopot) – MICHAELA SYWULA	99
<i>(Water treatments as a basis for the development of spa tourism «on the example of a spa Sopot»)</i>	

Notatki naukowe

Turystyka na obszarach chronionych w Polsce – PIOTR MIAZEK	113
Tatrzański Park Narodowy – konflikt ochrony przyrody i turystyki – MARTYNA FELCZAK	121
Tatrzański Park Narodowy – udostępnianie dla turystów – PATRYCJA LIS	129
Pieniński Park Narodowy – cenny krajobrazowo i przyrodniczo – JULIA WAPRZKO	137
Wigierski Park Narodowy – ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego a turystyka – WERONIKA ŁUCZAK	143

Recenzje

Filip Dutkowski, Karol Szupryczyński, Monika Wisła, <i>Islandia. Kraina wody i ognia. Inspirator podróżniczy</i> , Wydawnictwo Pascal 2018, ss. 208 – KLAUDIA POTAKOWSKA	151
Jakub Rybicki, <i>Po Bajale. Rowerem przez Syberię</i> , Wydawnictwo Świat Książki, Warszawa 2015, ss. 384 – ANGELIKA KORCZAK	155

Sprawozdanie

Sprawozdanie z Pierwszego Światowego Kongresu Agroturystyki, Bolzano, Włochy, 7-9 listopada 2018 roku – KATARZYNA ORZECZOWSKA	159
Informacje o Autorach	177

Od Redakcji

Redakcja „Warsztatów z Geografii Turyzmu” wyjaśnia, że odpowiadając na ogłoszony w ubiegłym roku przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego konkurs na dofinansowanie czasopism naukowych, podjęła starania uruchomienia czasopisma w miejsce wcześniej wydawanej monografii. Udało się spełnić formalne wymagania i opublikować pierwszy zeszyt, dodając w nawiasie nr 8, wskazujący na kontynuację wydawanej od 2011 r. serii monografii o tym tytule. Na skutek nieotrzymania środków na wydawanie czasopisma, powracamy w tym roku do cyklicznego (raz w roku) publikowania monografii, nadając niniejszemu tomowi kolejny numer, czyli 9. Przepraszając Czytelników za zmiany, pragniemy jednak poinformować o pozytywnych praktycznych względach takiego rozwiązania, bowiem wydając niniejszą monografię już w tym roku, dajemy Autorom możliwość uzyskania punktów za publikację artykułów w naszym wydawnictwie.

Książka składa się z prac napisanych przez bardzo młodych adeptów nauki. Autorami są studenci, najmłodszy absolwenci, doktoranci oraz młodzi pracownicy wyższych uczelni. Problematyka niniejszego numeru jest zróżnicowana, czego potwierdzeniem jest fakt, że w części zawierającej artykuły będą poruszone następujące zagadnienia:

- aktywność rekreacyjno-turystyczna piłkarek nożnych w ich czasie wolnym,
- oferty turystyki filmowej w wyjazdach do Irlandii,
- znaczenie milongi w przestrzeni rekreacyjnej Łodzi,
- budżet obywatelski narzędziem kreowania przestrzeni rekreacyjnej miasta,
- drzewa jako pomniki przyrody na terenie Suwalskiego Parku Krajobrazowego,
- wody lecznicze jako podstawa rozwoju turystyki zdrowotnej w uzdrowisku Sopot.

Artykuły napisane przez pojedynczych autorów stanowią prezentację rezultatów własnych badań, wykonanych na potrzeby prac dyplomowych (magisterskiej i licencjackiej). Opracowania wieloautorskie przedstawiają z kolei wyniki badań przeprowadzonych w ramach ich działalności w studenckim kole naukowym bądź realizacji projektu badawczego (określonego na zajęciach akademickich).

Z uwagi na specyficznych, bo początkujących, autorów prac naukowych zdecydowano się na swoisty eksperyment, czyli opublikowanie napisanych przez studentów specjalizacji z turystyki i rekreacji na Wydziale Nauk Geograficznych Uniwersytetu Łódzkiego krótkich opracowań – zakwalifikowanych tutaj jako notatki naukowe – na podstawie ich prac przygotowanych na semestralne zaliczenie przedmiotu. Spośród zgłoszonych do wydania drukiem przyjęto cztery prace studentek z pierwszego roku (!) licencjatu. Odnoszą się one do turystyki na obszarach chronionych analizowanej w świetle własnych doświadczeń oraz samodzielnie zdobytej wiedzy popularnej i naukowej (dotyczą parków narodowych: Tatrzańskiego, Pienińskiego i Wigierskiego). Grupę tych opracowań otwiera notatka wprowadzająca w problematykę turystyki na obszarach chronionych oraz sytuująca jej miejsce w programie kierunku turystyka i rekreacja na Uniwersytecie Łódzkim. Tym samym cała część zawierająca notatki naukowe składa się z pięciu prac ściśle powiązanych tematycznie i stanowiących pewną całość. To eksperymentalne podejście, wyrażone decyzją opublikowania notatek naukowych powstałych na podstawie studenckich prac zaliczeniowych, w założeniu służy jednocześnie zainteresowaniu Czytelników także taką możliwością wydawniczą.

W tym tomie monografii znajdują się również dwie recenzje, zawierające krótkie opisy przewodników turystycznych, napisane przez studentki studiów magisterskich. Jeden z tych tekstów dotyczy „inspiratora podróźniczego” po Islandii, a drugi – po Syberii. Obydwie recenzje, ukazujące najważniejsze walory omówionych wcześniej regionów, zachęcają do odbycia podróży do tych miejsc. Na końcu została zamieszczona – w postaci sprawozdania – bardzo szczegółowa relacja z pierwszego Światowego Kongresu Agroturystyki, który odbył się w listopadzie 2018 r. w Bolzano we Włoszech. W tekście tym zaprezentowano jedynie hasłowo – z uwagi na ograniczenia objętościowe – najnowsze trendy w niezmiennie popularnej formie turystyki, jaką jest agroturystyka.

Zapraszając Czytelników do dzielenia się wynikami własnych badań na łamach wznowionej serii monografii Warsztaty z Geografii Turyzmu, życzymy Państwu inspirujących refleksji po lekturze niniejszego, 9 jej tomu.

Komitet Redakcyjny pragnie serdecznie podziękować za wykonanie recenzji wydawniczych artykułów do 9 tomu Warsztatów z Geografii Turyzmu następującym Recenzentom:

Dr Annie Jęczmyk - Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu,

Dr Katarzynie Mięsiak-Wójcik - Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie,

Dr. Łukaszowi Quirini-Popławskiemu - Uniwersytet Łódzki,

Dr Małgorzacie Stanickiej - Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie,

Dr Joannie Szczęsnej - Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie,

Dr. Janowi Zawadce - Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.

Gabriela DALESZCZYK

Uniwersytet Łódzki

AKTYWNOŚĆ REKREACYJNO-TURYSTYCZNA W CZASIE WOLNYM PIŁKAREK NOŻNYCH Z WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO¹

1. Wstęp

W końcu XX i w pierwszych dekadach XXI w. ludzie są coraz bardziej aktywni zarówno w sferze zawodowej, jak i w innych dziedzinach życia. Postęp cywilizacyjny stwarza człowiekowi wiele możliwości wyboru form aktywności w czasie wolnym. Francuski socjolog J. Viard policzył, że w ciągu ostatnich 100 lat czas trwania ludzkiego życia wydłużył się średnio z 500 do 700 tys. godzin, natomiast czas pracy zmniejszył się z 200 tys. do 67 tys. godzin (Viard, 2002). To dowodzi, że praca nie pochłania już prawie połowy życia człowieka. Pod koniec XVIII w. przeciętny robotnik miał w ciągu życia 100 tys. godzin czasu wolnego, obecnie jego ilość wzrosła i współczesny człowiek ma go cztery razy więcej. Dzięki temu może sobie pozwolić na jego aktywne wykorzystanie, uczestnicząc w rekreacji i turystyce.

Piłka nożna jest jedną z najpopularniejszych form rekreacji w Polsce. To dyscyplina, którą uprawiają nie tylko mężczyźni, ale również kobiety – mają swoje rozgrywki, wyjeżdżają na zgrupowania i mecze, odnoszą sukcesy i ponoszą porażki. Sport ten w wykonaniu pań ma coraz szersze grono zainteresowanych. Kobięca piłka nożna jest niewiele młodsza od męskiej. Jak podaje Pol (2016), początki kobiecego futbolu datuje się na koniec XIX w. Jego kolebką, podobnie jak w przypadku mężczyzn, była Anglia. Ze

---

¹ Artykuł powstał na podstawie pracy magisterskiej pt. *Aktywność rekreacyjno-turystyczna w czasie wolnym piłkarek nożnych z województwa łódzkiego* (2018) napisanej w Uniwersytecie Łódzkim pod kierunkiem prof. UŁ dr hab. Jolanty Wojciechowskiej.

względu na czasy niesprzyjające przełamaniu stereotypów kobiety, aby spełnić swoje sportowe marzenia, miały do pokonania trudniejszą drogę niż mężczyźni. Jednak dzięki zaangażowaniu oraz wytrwałości miłośniczek piłki nożnej ta dyscyplina rozwijała się i przetrwała do dziś. Powstały też liczne organizacje, kluby oraz odbyło się wiele wydarzeń sportowych w piłce nożnej kobiet. Na dowód tego można przytoczyć w pełni profesjonalne ligi piłkarskie kobiet, takie jak np. Bundesliga (Niemcy), Toppserien (Norwegia) czy WPS (Stany Zjednoczone) (*WP. Kobieta...*). Obecnie grono kobiet uprawiających piłkę nożną stale rośnie. Z tego powodu piłkarki nożne stały się w niniejszym opracowaniu podmiotem badań autorki.

2. Cele i metody badań

Decydując się na temat badań, autorka kierowała się własnymi zainteresowaniami – od kilkunastu lat trenuje bowiem piłkę nożną w klubie w Tomaszowie Mazowieckim. Jak wspomniano wcześniej, piłkarki nożne z województwa łódzkiego stały się podmiotem badań, a przedmiotem badań – ich aktywność rekreacyjno-turystyczna w czasie wolnym.

Niniejsza praca ma na celu zbadanie ilości czasu wolnego piłkarek nożnych z województwa łódzkiego oraz sprawdzenie, w jaki sposób jest on wykorzystywany. Problemem badawczym było natomiast ustalenie, czym się charakteryzuje oraz wyróżnia aktywność rekreacyjno-turystyczna kobiet grających w piłkę nożną. Postawiono więc następującą hipotezę: w im wyższej lidze rozgrywkowej znajduje się drużyna zawodniczek, tym aktywniej spędza ona czas wolny.

Główną metodą badawczą zastosowaną w pracy był wywiad kwestionariuszowy. Badania ankietowe zostały przeprowadzone we wrześniu i październiku 2017 r. z zawodniczkami pięciu łódzkich drużyn piłkarskich. W przypadku ankiet skierowanych do piłkarek nożnych zastosowano metodę badań losowych, tj. dobór losowy prosty drużyn, w których grają zawodniczki. Spośród 17 łódzkich klubów wylosowano pięć. Jedną drużyną były zawodniczki z ekstraklasy, po jednej drużynie wybrano z I ligi i II ligi oraz dwa zespoły z III ligi. Początkowo w badaniu miały wziąć udział cztery drużyny, co odpowiada liczbie lig utworzonych w PZPN i ŁZPN (ekstraklasa, I liga, II liga, III liga), jednak napotkano pewne trudności. Ze względu na małe zainteresowanie zawodniczek badaniem, negatywne

nastawienie do niego oraz niewielki odzew ze strony jednego z klubów, postanowiono wyłonić do badania dodatkową drużynę z III ligi. Z tego powodu pierwsze losowanie zostało anulowane, następnie powtórzono losowanie, a jedyną zmianą było wylosowanie dwóch drużyn z urny z klubami znajdującymi się w III lidze. Wyniki próby przedstawia tab. 1.

Tab. 1. Wyniki wyboru losowego do badań ankietowych w sezonie 2016/2017 r. drużyn piłkarskich kobiet z woj. łódzkiego

Numer losowania przypisany drużynie	Nazwa drużyny	Liga, w której znajduje się drużyna	Liczba zawodniczek	Losowy wybór drużyny
1	UKS SMS Łódź	ekstraliga	29	+
2	UKS SMS II Łódź	I	30	-
3	MUKS Dargfil Tomaszów Maz.	I	31	+
4	UMKS Włókniarz Zgierz	II	27	+
5	Pogoń Zduńska Wola	II	20	-
6	Kolejarz Łódź	III	26	-
7	Róża Kutno	III	19	-
8	Błękitni Dmosin	III	19	-
9	ULKS MOSIR Sieradz	III	20	+
10	MGUKS Pogoń Zduńska Wola	III	20	-
11	MKS Expom Krośniewianka	III	22	-
12	PTC Pabianice	III	20	-
13	Wojownik Skierniewice	III	25	-
14	MKS Zduńska Wola	III	26	-
15	Zawisza Fierow Rzgów	III	23	-
16	UKS Piotrcovia Piotrków Tryb.	III	30	+
17	Kotan Ozorków	III	18	-

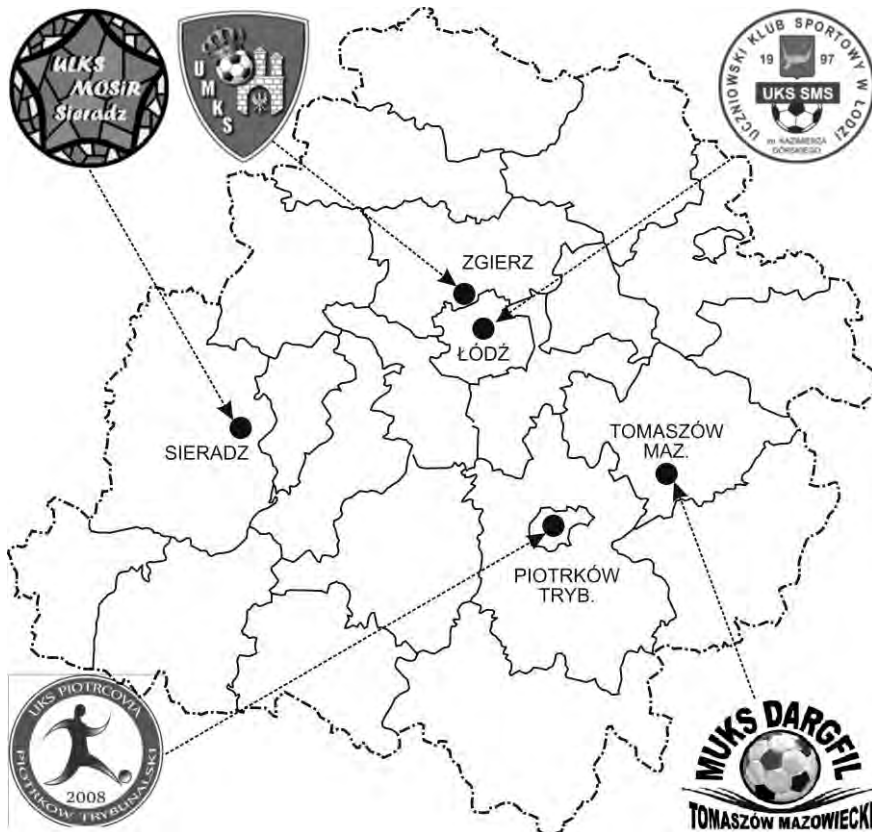
Objaśnienia: „+” oznacza wylosowaną drużynę; „-” oznacza niewylosowaną drużynę.
Źródło: opracowanie własne.

Odpowiedni dobór drużyn piłkarskich spowodował, że przeprowadzone badania są reprezentatywne, gdyż zbiorowość próbna, czyli piłkarki z wybranych zespołów, stanowi statystyczną reprezentację całej zbiorowości z województwa łódzkiego. W sezonie 2016/2017 w województwie łódzkim było zarejestrowanych 405 piłkarek nożnych, a badania przeprowadzono ze 132 zawodniczkami. Dokonano ponadto inwentaryzacji bezpośredniej badanych klubów, czyli spisu faktycznego stanu zagospodarowania sportowego w każdej drużynie.

3. Charakterystyka badanych klubów

W badaniach wzięły udział następujące drużyny piłkarskie:

- Uczniowski Klub Sportowy (UKS) SMS Łódź (ekstraliga);
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy (MUKS) Dargfil Tomaszów Mazowiecki (I liga, grupa północna);
- Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy (UMKS) Zgierz (II liga, grupa mazowiecka),
- UKS Piotrcovia Piotrków Trybunalski (III liga, grupa łódzka);
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowy (ULKS) MOSIR Sieradz (III liga, grupa łódzka).

Rys. 1. Rozmieszczenie analizowanych klubów piłki nożnej kobiet w sezonie 2016/2017 w woj. łódzkim

Źródło: rys. 1-18: opracowanie własne na podstawie wyników badań ankietowych w 2017 r.

Wybrane do badań kluby znajdowały się w następujących miastach: Łódź, Piotrków Trybunalski, Tomaszów Mazowiecki, Sieradz i Zgierz (rys. 1). Prawie wszystkie drużyny miały swoje siedziby w centrum miasta, jedynie ULKS MOSiR Sieradz był zlokalizowany na peryferiach miasta. Zespoły żeńskie działały przy męskich drużynach piłkarskich bądź przy innych klubach sportowych, co pozwalało na szersze promowanie kobiecej piłki nożnej wśród różnych dziedzin sportu.

Prawie wszystkie badane drużyny powstały w XXI w., jedynie klub MUKS Dargfil Tomaszów Mazowiecki może pochwalić się dłuższą historią (rok założenia 1997) i osiągnięciami. Żeńskie sekcje piłki nożnej zazwyczaj są tworzone przez pasjonatów, którzy widząc zaangażowanie i wolę walki dziewcząt, aktywnie włączają się w promowanie piłki nożnej kobiet w swoich rejonach.

Najbardziej ubogim zagospodarowaniem sportowym w 2016 r. charakteryzował się stadion w Tomaszowie Mazowieckim. Znajdowało się w nim jedno boisko do gry, które miało sztuczną nawierzchnię, dzięki czemu treningi mogły być prowadzone zarówno latem, jak i wtedy, kiedy na płycie boiska leżał śnieg. Zdecydowanie najlepszą infrastrukturę piłkarską posiadał SMS Łódź. Tutaj piłkarki w jednym miejscu miały zarówno bazę treningową, jak i szkołę oraz odnowę biologiczną, lekarza i salę do rehabilitacji. Najbogatszą infrastrukturą sportową wyróżniał się natomiast MOSiR, mieszczący się w Sieradzu (fot. 1), z którego boisk piłkarki korzystały dwa razy w tygodniu, jako że nie posiadały własnego stadionu. W obiekcie jednocześnie mogło odbywać się wiele imprez sportowych i wydarzeń dla rodzin z dziećmi.

Fot. 1. Stadion ULKS MOSiR Sieradz

Źródło: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sieradzu...